

i po jeho skončení (Preis, Marek – Vizinová, Daniela (eds.), *Transgenerační přenos. Trauma a odolnost*. Grada, 2019: 50). Závažnější události znamenaly pro řadu osob „duchovní šok“. To, jak se s těmito problémy vyrovnávají jak jedinci, tak jejich okolí, stát a společnost, je důležitým tématem pro vědecké diskuze, nicméně vědecké výsledky mohou být aplikovány i v terapii, uzdravujících procesech, vzdělávání a projevit se v proměnách zdravotnictví a legislativy. Konference Social Figurations měla velmi široký záběr, nicméně, jak jsme mohli posoudit na akci samotné i po ní, příspěvky z historické sociologie, antropologie, historie, sociologie a orální historie nabídly řadu podnětných úvah, kam dále směřovat ve vlastním bádání, i jak smýšlet o tom, co se dnes v naší zemi i ve světě děje.

Vedle hlavní konference proběhl na Fakultě humanitních studií

doktorandský workshop, kde měli studenti možnost prezentovat svůj výzkum, sdílet své poznatky a konfrontovat je s připomínkami některých odborníků z řad účastníků konference. Po konferenci vznikla díky velkému zájmu o budoucí spolupráci skupina mladých vědců pracujících v diskutovaných oborech s předběžným označením „Early Career Researcher“.

Závěrem je možné říci, že konference splnila předpokládané cíle. Díky úsilí organizátorů, především mladé britské, v Praze žijící vědkyně Lucy Císař Brown, na konferenci navázala také diskuze a možnost další spolupráce mezi účastníky díky online propojení a sdílení výsledků výzkumu.

Více detailních informací o konferenci lze najít na webové stránce: <https://www.socialfigurations2024.cz>

Eva Kalousová (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Brno)

Proběhl pražský workshop v rámci Strategii AV21 věnovaný výzkumu identity imigrantů z východní Evropy

Ve středu 27. listopadu 2024 se v Etnologickém ústavu AV ČR odehrálo první pracovní setkání výzkumníků a badatelů, kteří se věnují navýsost aktuálním otázkám spojeným s identitou migrantů z východní Evropy a Balkánu do ČR, s rolí náboženství (zejm. pravoslavného) i s případnými potenciálními nebezpečími plynoucími pro čes-

kou společnost. Výzkum je součástí programu Strategie AV21 *Identity ve světě válek a krizí* a workshop se konal jako společná akce tohoto programu a projektu GA ČR *Role náboženství při integraci ukrajinských migrantů v Česku a související proměny religiozní krajiny*. Na workshopu tak vystoupili i kolegyně a kolegové ze Sociologického ústavu AV ČR,

Slovanského ústavu AV ČR, z Přírodovědecké fakulty UK, Fakulty sociálních věd UK, zástupci pravoslavné církve a další hosté. Po každém panelu vždy následovala diskuse k řešeným tématům.

Po úvodním slovu ředitele EÚ Jiřího Woitsche pohovořil Zdeněk R. Nešpor (Sociologický ústav AV ČR) a ve svém příspěvku se pokusil hlouběji zamyslet nad reálnými možnostmi vyhodnocení kladů i záporů zejména východních migračních vln z posledních let. Poté vystoupil Hanuš Nykl, představitel Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku, jenž objasnil některá důležitá fakta o současném stavu této církve u nás, o hranicích kompetencí s Moskevským patriarchátem a dalších problémech. Vystoupení Milana Luptáka (Přírodovědecká fakulta UK) bylo pojato zeširoka, ale přiblížilo i řadu detailů z průběhu integrace ukrajinských migrantů z perspektivy pravoslavných církví.

Druhý blok zahájil Zdeněk Vojtíšek, jenž přiblížil výsledky výzkumu, který realizuje na Husitské teologické fakultě UK a který je zaměřený na náboženské poměry slovenské menšiny žijící v ČR, přičemž zmínil i značné těžkosti se zjišťováním některých českých statistických dat. Navázal Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR) s prezentací prvních výsledků výzkumu mezi pravoslavnými věřícími z Balkánu v ČR, konkrétně se v příspěvku hovořilo o Bulharech. Martin Klapeček z Teologické fakulty Jihočes-

ké univerzity seznámil přítomné s vlastním výzkumem muslimského hřbitova v Rakousku a s otázkami spojenými s pohřbíváním muslimů v nemuslimských zemích Evropy. Dopolední blok pak zakončila Jana Leontijeva (Sociologický ústav AV ČR) s prezentací vybraných kvantitativních ukazatelů ukrajinských migrantů v ČR po únoru 2022.

První odpolední panel zahájil Tomáš Havlíček z Přírodovědecké fakulty UK obecnějším zamyšlením nad potenciální a reálnou rolí náboženství a církví při integraci Ukrajinců u nás, kterou doplnil vybranými daty z terénních výzkumů. Michal Vašíček ze Slovanského ústavu AV ČR seznámil přítomné s prvními výsledky terénního výzkumu etnické i náboženské identity imigrantů z Ukrajiny a Ruska. Religionista Miloš Mrázek, další zástupce české pravoslavné církve, se hlouběji zamyslel nad současnými složitými vztahy pravoslavných církví na Ukrajině, připomněl některé momenty ze sovětského období přestavby, zejména milénium křtu sv. Vladimíra v roce 1988. První panel pak uzavřela Marija Kazmyrčuk z bratislavské Univerzity Komenského s představením výsledků výzkumu mezi ukrajinskými uprchlíky na Slovensku.

Ve druhém odpoledním panelu Petr J. Vinš z Ekumenické rady církví detailně objasnil organizaci, průběh a důležitost duchovních služeb pro ukrajinské uprchlíky v prvních měsících od ruské invaze na Ukrajinu.

Barbora Spalová z FSV UK navázala výsledky svých výzkumů změn, které pro vybrané církevní sbory znamenal příchod nových ukrajinských věřících. Daniel Rosa, též z FSV UK, pohovořil o praxi fungování vybrané komunitní ubytovny a roli mezinárodní humanitární organizace ADRA v péči o ukrajinské uprchlíky především v prvních měsících po invazi. Posledním příspěvkem pak byla prezentace předběžných výsledků bádání Kateřiny Horské ze Sociologického ústavu AV

ČR na poli tzv. menšinových a alternativních církví a angažování se ukrajinských imigrantů v nich a vůbec jejich zájmu o tuto formu duchovní realizace.

Po poslední diskusi a závěrečném slovu Jaroslava Otčenáška následovala neformální debata nad probíranými i souvisejícími tématy. V tomto směru se jednalo o průkopnické setkání, které díky účasti odborníků a specialistů z mnoha oborů plasticity představilo širší problémů a rozmanité způsoby jejich uchopení.

Jaroslav Otčenášek (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha)

Výstava Fenomén zalánská madona

Ve dnech 8. listopadu 2024 – 26. ledna 2025 se v prostorách Podbrdského muzea v Rožmitále pod Třemšínem konala výstava *Fenomén zalánská madona*, kterou připravil Mgr. Richard Šimek, odborný pracovník tamního muzea ve spolupráci s Etnologickým ústavem Akademie věd České republiky a Hornickým muzeem v Příbrami. Pojmenování výstavy bylo odvozeno z názvu jedné ze dvou obcí na Rožmitálsku – Nepomuku a Zalán, kde se v několika rodinných dílnách vyráběly v 19. století lidové dřevořezby, zejména Panny Marie Svatohorské, jako zboží určené k prodeji na neďalekém poutním místě Svaté Hoře u Příbrami.

Určujícím znakem tzv. zalánských madon je trojboký štěp borového

dřeva, velikost dřevořezeb se pohybuje mezi 18 až 50 cm. Zadní strana sošky zůstává rovná a nebarvená, přední část je řezána velmi jednoduše, až schematicky, spolu s podstavcem z jednoho kusu. Korunky byly soustruženy zvlášť a na sošky se lepily klihem. Jednoduchá polychromie využívala čtyři základní barvy – červenou na Mariiny šaty, modrou na její plášť, žlutou na lemy pláště a zelenou na podstavec. Korunky bývaly zlacené, Ježíšek zůstával nahý. Méně časté, ale ne neobvyklé, byly celozlacené sošky.

V rámci spolupráce s českými muzei, ale i se soukromými sběrateli se Podbrdskému muzeu podařilo zdokumentovat stovky nepomucko-zalánských a také příbramských dřevořezeb (cca 1 150 kusů). Násled-